

10 cèntims cada número per tot Espanya
 Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
 LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
 BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
 Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
 Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

ELS QUE SE 'N VAN

DON VÍCTOR BALAGUER

AL ANY 1863

AL ANY 1900

EL BALCÓ DE LA VEU, EL DIA DEL ENTERRO DEL BISBE

CRÓNICA

VÍCTOR BALAGUER

Tot un llibre necessitariam pera trassar la biografia del insigne *Trovador de Montserrat*, una de las figuras més hermosas de la moderna Catalunya; periodista, autor dramàtic, novelista, orador, historiador, acadèmic, home polític... y avants que tot y sobre tot poeta.

Nosaltres el coneguerem allà pels anys que precediren á la gloriosa revolució de setembre, á la qual contribuí, com á ferm y lleal progressista, ab totas las sévas forsas. Tenia ja llavoras l' ascendent y 'l prestigi que li donava tota una vida de febre consagrada á la producció literaria, desde sos anys juvenils, en plena era del romanticisme.

Havía escrit dramas castellans, pero de assumpto catalá en sa majoria y novelas en gran número: havia omplert els periódichs de revistas, narracions y llegendas inspiradas en els fets y en las gestas de la terra catalana y embellidas ab las galas de la seva imaginació pomposa; havia donat conferencias públicas, en las quals feya estimar y admirar las glorias mitj olvidadas de la historia de Catalunya; havia ja publicat aquesta *Historia*, á la qual considerá ell sempre mes que com un treball d' investigació escrupulosa, com un' obra de propaganda eficaz, despertadora d' entusiasmes populars y generadora de estímuls erudits, perque altres mes pacients fessen lo qu' ell no tingué ni temps ni humor de fer, els treballs d' arxiu: havia publicat ja aquella inspirada poesia, la primera qu' escrigué en llengua catalana, l' oda *A la Verge de Montserrat*, que més que l' *Oda á la Patria* del Aribau y que las composicions deixatadas de *Lo Gayter del Llobregat*, havia de influir en l' esclat del renaixement literari catalá; poesia afortunada á qual eeo respongué tot un esbart de poetas, y que deu ser considerada ab justicia com el verdaer prólech de la restauració dels Jochs Florals, en la qual prengué ell mateix la part mes important havent sigut seva l' iniciativa més entusiasta y fructuosa.

Ja llavors—quan el coneguí, per allà al any 64—era mestre en Gay Saber, havent sigut el primer que guanyá aquest títol. Ja llavors tothom llegia son primer volum de versos catalans donats á l' estampa á ca 'n Manero, ab lo títol de *Lo Trovador de Montserrat*, y aquell altre volum de *Cants de Italia*, escrits durant la guerra ab l' Austria, en los mateixos camps de batalla, versos tan valents, calurosos y vibrants, que no s' hauria desdenyat de suscriure'ls ni 'l mateix Víctor Hugo.

La fesomia del poeta corresponia de plé á la natu-

ralesa de las sevas creacions. Son rostre coronat per una cabellera ondulada y adornat per una barba risada y mes aviat clara qu' espessa; sos ulls de mirada entre altiva y bondadosa; son front ample, fornal d' entusiasme sempre encés; son aire de romàntich; sa veu ferma, clara, abaritonada, y certa música atractiva y escayent ab que sabia acompanyar la recitació de sas armoniosas estrofas feyan d' ell una figura simpática y distingida, y tant com distingida popular y estimada sobre tot en la terra catalana, que sigué y havia de ser sempre la terra dels seus amors.

**

Las persecucions dels governs moderats el llansaren al desterro, passantlo en bona part en la terra provensal, hont trobá millor que amichs germans en els felibres, entregats feya temps; ells també al igual que 'ls poetas de Catalunya, al renaixement literari de la seva llengua.

D' aquella época datan sas poesias impregnadas de amargura y de ressentiment, y sobre tot aquell *estribillo*, que tantas vegadas els catalanistas *enragés* li han tirat en cara:

«¡Ay Castilla castellana,
si la terra catalana
no t' hagués conegut may!»

Y li han tirat en cara, al veure que 'n Balaguer, no 'ls secundava, entenent el catalanisme de molt distinta manera qu' ells; sense considerar que no pas contra la unitat nacional dispará 'l poeta sas imprecacions, sino contra 'ls governs despòtics dels últims temps de Isabel II, als quals oposava en Balaguer las tradicions liberals y democráticas de la historia catalana, á manera de sol esplendent en mitj de aquellas tenebras engendradas pel negre esperit reaccionari.

Ab lo triomf de la Revolució s' obrí pera D. Víctor el camí de la vida pública: sigué diputat en las Constituyents del 69, y amich incondicional del general Prim: formá part de la comissió de la Cámara que aná á oferir al rey Amadeo de Saboya la corona d' Espanya, y desempeñá cárrechs importants en l' administració pública y en la gobernació del Estat.

Dos voltas ministre de Foment y altras tantas de Ultramar, avants y després de la restauració borbónica, no desmentí may, á despit dels debers de la disciplina política, el seu amor á Catalunya, per qual prosperitat treballá sempre com el millor fill que haja tingut la nostra terra. Y no deixá, tampoch, may en descans la seva ploma d' escriptor, ni la lira de poeta.

Numerosas obras datan de aquesta época. Son important estudi sobre *Los Trovadores*; sas admirables *Tragedias catalanas*, la trilogía *Los Pirineus*, son *Romiatje del ánima*, etc., etc.

En sa casa de Madrit l' havíam anat á visitar alguna volta, y als vespres, á l' hora de l' animada tertulia que freqüentavan diputats, senadors y altres amichs polítichs,

—Vingui, vingui—'ns deya, deixant á sos tertulians ab la paraula á la boca, mentres parlavan de si pujarian, quan eran á baix, ó de si caurían, quan eran á dalt; y 'ns introduhía en el seu despaig, en la cambra dels llibres, gosantse com un jove de vint anys, en parlar de literatura, en llegir versos, en combregar en las efusions del entusiasme literari... ¡Y qu' era felís en aquells instants en que asadolantse en la font fresca de la poesia, se treya del esperit el baf de la política menuda!

Poch temps després de haver perdut á la dolsa companyera de la seva vida, trobantse sol, sense fills, y sens altre amor que 'l de la terra catalana, cedí sos llibres y sas obras d' art y realisá, en bonas condicions, la modesta fortuna que havia lograt reunir ab tota una vida honrada de treball, pera constituhir á Vilanova y Geltrú l' institució del *Musseo* y *Biblioteca* que porta 'l seu nom.

Aquell suntuós edifici y tot lo que tanca en llibres, quadros, estátuas y objectes d' art y arqueologia es un monument destinat á perpetuar el bon nom del fill predilecte de Catalunya, qual generositat, exercida desde molts anys avants de la seva mort, no havia tingut parella entre nosaltres.

Allá, en la Casa de Santa Teresa, qu' escullí per vivenda, may estava tan satisfet, com quan sos amichs, els literats y 'ls artistas l' anavan á veure, renovant recorts dels temps passats.

Y era á fé admirable, aquell anciá, sempre jove de cor y d' ànima, parlant efusivament d' art y de lletres, y remembrant totas las fases de la evolució literaria y artística que ha realisat Catalunya en los darrers 40 anys del sigle XIX y en la qual li correspón una de las participacions mes dignas y honrosas.

Enemich d' exageracions, ho era sobre tot del carácter exclusivista que alguns s' han empenyat en donar al moviment del catalanisme.

Molt te que agrahir la terra catalana els esforços que ha vingut practicant en los últims anys de la seva vida pera desvaneixer en totas las regions espanyolas las prevencions engendradas pels qui moltes vegadas de que tant qu' estiman á Catalunya, no reparan en apunyegarla. Afrontant las sevas antipatias y hasta 'ls seus odis, D. Víctor, cridat tot sovint, á presidir los Jochs Florals celebrats en diverses ciutats de la Península, deixá escoltar per tot, la veu del bon sentit, de la germanor espanyola, que ningú mes que Catalunya necessita pera viure, prosperar y exercir dintre de la nació hispana la llegítima influencia que de dret li correspón.

No havent conegut altre amor que 'l de Catalunya, en el qual ben poch podrán igualarlo y ningú may l' aventatjará, sigué en sos últims temps pelegri de aquest afecte entranyable, y fentse cárrech de que per manera antitetica hi ha avuy qui prenent ser apóstol de aqueix mateix amor, no fá mes que exhalar bafaradas d' odi contra tot lo que no es catalá, pogué D. Víctor, prevalgut de son gran prestigi nacional, imitar la frasse de Jesucrist, dihent:

—Perdona'ls, Espanya, que no saben lo que 's fan.

P. DEL O.

GRAN FESTA

Sant Antoni dels Ases—y dispensin l' expressió— es un sant venerat, pero no tant com en rigor deuría

serho. Al arribar la seva diada, els cotxeros li dedican un ofici, els carreters beuhen en honor seu, els que se 'n diuhen tiran pilota á l' olla... Y parin de contar.

Aixó, en el país pel qual sembla que expressament s' ha dit alló de que *numerus stultorum infinitus est*, resulta una verdadera injusticia. Si aquí no se celebra ab tota brillantés Sant Antoni dels Ases ¿ahont se celebrarà?

Diuhen Sant Jaume, la Puríssima, el *dos de Mayo*... ¡Fals!.. Tot aixó son veus subversivas ó infundis de gent que tracta de rentarnos la cara ab un drap brut. La gran diada, la legítima y autèntica *festa nacional*, es ó hauría de ser la de Sant Antoni dels Ases.

Ahir, anant pel carrer, després d' haver sapigut pèl calendari que 'ns trobavam en el dia del nostre universal patró, 'm mirava als coneguts que topava al pas y 'm feya una multitud de divertidas reflexions.

—Vet' aquí — anava murmurant ab veu baixa:—avuy es Sant Antoni dels Ases, y més de las tres quartas parts dels que 'l tenen per

ELS MES AFLIGITS

De la colla de Sant Lluch tan gran el desconsol era que ni podían portar la bandera.

patró semblan ignorarho. ¿Per qué no 'l celebra aquest babau que, pel poderós motiu de haver sigut nombrat vocal de la Directiva, 's deixa explotar pels socis del casino?

¿Y aquest altre, que no s'adona de las intimitats de la seva senyora ab el cosinet?

¿Y aquell, comanditari d'una societat que no reparteix més que bonas paraulas y dividendos passius?

¿Y 'l de més enllá, parroquiá assíduo d'una tiradora de cartas que li pesca 'ls rals y d'una sonámbula que li xucla las pessetas?...

Si s'adorna als matxos, als caballs, als burros, que, piadosament pensant, de tot aixó de Sant Antoni lo mateix que si 'ls diguessin Lluçia, ¿per qué no ha d'adornarse ab més motiu aquesta inmensa multitud que ha nascut fent l'ase, fent l'ase viu y probablement entregará fent l'ase 'ls seus ossos á la terra?

Repensémnos, meditém sériament sobre la enorme injusticia qu'estém perpetrant, y doném al gloriós Sant Antoni dels Ases lo que en realitat se mereix.

La Verge de las Mercés es una bellíssima senyora, pero ¿simbolisa el nostre modo de ser? ¿Representa 'ls nostres ideals?

Sant Jordi, fora de la valentia de la mort de l'aranya, ¿quins títuls pot alegar á la nostra gratitut?

Santa Eularia ¿quín pito hi toca entre nosaltres desde 'l seu estrepitós destonament?

En cãmbi Sant Antoni dels Ases sembla criat expressament pera vetllar las nostras glorias y presidir las nostras fatigas.

Mil fets ens recordan la seva protecció; per tot arreu apareix la seva má bondadosa. En la llimpiesa dels carrers, en la urbanisació de la plassa de Catalunya, en la recaudació de consums, ¡en tot!..

A volguer cumplir ab el seu deber, l'Ajuntament—¿quí ab més motiu qu'ell?—hauria de convertir aquesta diada en la més esplendorosa de las festas locals.

Y la Societat protectora dels animals podria secundar á la nostra popular corporació organisant un ball d'etiqueta en el Mercat de bestiar ó en qualsevol local paregut.

Ball en el qual—si 's volia fer las cosas com Deu mana—s'hauria d'obsequiar ab una garrofa á cada senyor y ab un ramet d'aufals á las senyoras y senyoretas que 's dignessin assistir á la festa.

MATÍAS BONAFÉ

POESÍAS DE BALAGUER

Ab gust reproduhiríam las principals, ó per tals tingudas; las que més soroll feren al ser publicadas per primera volta, com la oda *A la Verge de Montserrat*, que sigué la que doná l'última empenta al actual moviment literari catalá; com las que se'n emportavan joyas valiosas en los Jochs Florals de Barcelona, proporcionant á son autor el primer títul de Mestre en gay saber que sigué ad-

judicat per aquella institució; com las valentas, plenas de ardor y vibrants d'emoció qu'escrigué á Italia, al any 59, quan la guerra contra l'Austria, á la qual asistí en qualitat de corresponsal de un periódich de Barcelona; com, en fí, las que trassá ab llágrimas de fel, desde la expatriació, en vigílias del moviment revolucionari de setembre,.. Mes l'espai ens falta, pera presentar al gran poeta, ó millor dit pera que algunas de sas composicions mes importants ens el ofereixin tal com fou, en una época, menos *intelectualista* que la present, menos carregada de cabórias que l'actual; pero també menos preteuciosa y mes franca, mes expansiva, mes briosa, y en la qual el poble encare llegía versos, y se 'ls aprenia de cor y 's recreava recitantlos, paladejantlos com un menjar exquisit.

En la impossibilitat de reproduhir lo que tant desitjaríam per la gloria de *El Trovador de Montserrat*, donaré algunas de las poesías, que per sas dimensions curtas, més s'acomodan al limitat espai de que podém disposar en el present número.

Acabém, donchs, ja ab els preámbuls y vagin llegint:

BALADA

Per na Blanca de Navarra
se disputaren d'amor
en Arnau de Rocabrúna,
y en Guillém de Rocafort.
Enduelats los dos sortiren,
se partiren camp y sol,
y un no mes del camp tornava:

LA FESTA DE LA SENMANA

SANT ANTONI DELS ASES,
patró dels espanyols.

EL GUETO DEL BRUSI

SE CONFECIONAN
GOBERNADORES ALCALDES
OBISPOS - ETC - A MEDIDA

—Sí, senyors, aixó es aixó:
el qui talla 'l bacallá,
soch jo.

en Guillém de Rocafort.
A na Blanca 's presentava
en Guillém, sagnant lo cos,
mes ella un crit arrancava
eixit del arrel del cor.
—La Santa Verge me valga!
¡Vos ne sou qui me l' ha mort!
Mala fi fasse en mal hora,
mala fi son matador!
—Mala fi faré, madona,
mala fi faré per vos.
De cinch feridas que porto,
no 'm mata cap d' ellas, no,
que 'm mata sols la sageta
que haveu clavat en mon cor;
que me mata sols lo crit
que vos ha arrancat sa mort!

Un jorn de maig | llavors quan apuntava
del nostre amor | la treluzent aurora,
trascant pel bosch | grabarem en un arbre
nostres dos noms, | y alegres, en rodona,
dantnos las mans | á son entorn, dansarem
folls de plaher | y ubriacats de joya.
Llavoras fou | també quan me digueres
baixant tos ulls | honesta y vergonyosa:
—¡Quí sab! ¡quí sab! | De fusta de aqueix arbre
será 'l bressol | de nostres nins tal volta.—
Y jo, entre mí | me deya, tot sentintne
lo só argentí | de ta veuheta dolsa:
—¡Quí sab! ¡quí sab! | De fusta de aqueix arbre
será pot ser | la creu de nostra tomba.

LO CANT DEL DESTERRAT

Vora lo riu de la Provensa
los ulls en plors, lo cor nafrat,
sentintne sols tristesa inmensa
cantava aixís lo desterrat:

I

¡Oh Catalunya, patria estimada,
oh noble terra de mos passats!...
¡Cuán vindrá l' hora tan desitjada
que 't torne á veure lo desterrat!...
Avuy recorra terras extranyas,
malalt y pobre lo trovador...
La dolsa brisa de tas montanyas
pot sols tornarli la pau del cor.

II

Busco ma patria, com llum d' estrella
buscan los nautas en negra nit:
la veig en somnis... Pensant ab ella,
suspirs m' arranca del fons del pit.
¡Oh noble terra d' altas proesas,
oh santa terra del meu amor!
Prou me 'n recordo de tas bellesas,
¡oh Catalunya, patria del cor!

III

Aquellas dolsas valls perfumadas,
totas cercadas per esbarzers;
aquellas planas tan regaladas,
plenas de boscos de tarongers;
aquellas serras ricas de glorias,
d' independencia, de llibertat;
aquellas vilas qu' en las historias
d' altas memorias nom han deixat!...

IV

Aquellas hortas que semblan salas,
ab sos tapissos de tots colors;
aquellas brisas que donan alas
als velers barcos dels pescadors;
aquellas costas que la mar banya,
y aquellas planas del Llobregat
y aquella perla de la monranya,
la Santa Verge del Montserrat!...

V

Allí, hont'la tomba hi ha de mon pare,
mos ulls s' obriren al sol naixent;
allí es hont plora ma pobre mare
lo llarch desterro del fill ausent!
¡Oh, patria amada!... Si Déu volía
que á tas montanyas jo fos tornat!...
¡Oh Catalunya!... ¡Quín será 'l día
que 't torni á veure lo desterrat!...

VERSOS ESCRITS AL PEU DE UN RETRATO DE
CRISTÓFOL COLÓN

Quan lo veyan passar un jorn las turbas
lo front pensivol, la mirada trista,
«¡es un foll!» deyan; y la gent llavoras
ho creya, se 'l mirava y l' escarnía.
¡Un foll! ¡Un foll! ¡Un foll!... ¡Santa Madona!
Déu nos ne dó, per cert, d' eixas follías!
¡Ay, en tots temps y en totas parts fou sempre!
Al geni sempre la briballa xiula:
tots los homens com tú, Colón il-lustre,
es ab sa mort com naixen á la vida.

Enveja, ara 'l tens viu... ¡Upa! ¡Destrossa'!
Posteritat, aquí 'l tens mort. ¡Admira'!

DAVANT DE UNA CASCADA

Piedra 3 Setembre 1881.

¿Ma joventut hont es? ¿Hont es ma vida?
Ja un jorn las dos caygueren despenyadas
com eixas ayguas, al abim. Se creuhen
que visch encare perque 'm moch y parlo,
perque encare so un hoste de la terra
y encare vaig pel mon. ¿Viu per ventura
lo quí viu de recorts, no d' esperansas?

DE LA COMITIVA DEL ENTERRO

¡Tan groch, tan abatut, tan magre!... ¡Feya pena el mirarlo!

Las novetats teatrals de la senmana se reduheixen á duas: la representació de la *Traviata* á càrrech de la Storchio y l' inauguració del *Teatre lírich catalá*.
Diguémne quatre cosas, y estarem llestos.

LICEO

La Rosina Storchio es una notable actriu y una cantant de mérit, que per forsa havia de distingirse en l' execució de l' ópera de 'n Verdi.

Encarná admirablement la Violeta en totas las sevas fases, desde que s' enamora, fins que mor', víctima de la tíssis, tenint rasgos felicíssims d' expressió, y de mímica y cantant sempre ab gran pureza totas las pessas de la partitura, en especial l' ária de sortida y l' escena de la mort.

¡Llástima que una artista tan meritíssima, no siga una mica mes conciensuda, en quant á vestir el personatge!

Si bé es veritat que tal com se posa *La Traviata* en el Gran Teatro, resulta un anacronisme que fá partir de riure á qualsevol per poch que s' hi fixi. Si l' encarregat de l' escena hi posa 'ls mobles que li dona la gana, no te res d' extrany que cada artista 's vesteixi conforme li passi pel cap.

No fem menció dels demás cantants que secundaren á la *diva* porque cap d' ells feu res que valgui la pena de consignarse... Sols hauríam de dir en tot cas que 'n Moro es un destarotador de primera forsa... A pesar de lo qual ell podrá dir sempre:—Contracta'm y dígam Moro

Lo notable y digne de ser conegut es que la *Traviata*, un día tan admirada, avuy ja no agrada á ningú, ni als wagneristas, *por supuesto*, ni als mateixos que troban las obras de 'n Wagner massa macissas y fins ininteligibles.

¡Pobre gent aquests últims! Flach servey els ha presat el gran innovador alemany!

Aquest día m' ho deya un d' ells ab plena ingenuitat:—Dupto que 'n Wagner m' arribi á agradar may; pero desde que 's toca música d' ell, totas las óperas del an-

tich repertori italiá, 'm semblan ramplonas, fluixas y sar-suelescas.

¡Pobre gent! repeteixo. ¡Han fet un bon negoci!
Avuy com avuy no troban música que 'ls recrehi: ni la del matador ni la de las sevas víctimas!

TÍVOLI

Es impossible que una tentativa escénica surti á llum ab millors auspicios que la del *Teatre lírich catalá*, tant plé estava 'l *Tívoli* la nit de la inauguració y tan gran y manifesta era la espectació benévola del immens concurs.

De las tres obras que 's posaren en escena triomfá sense retop *La alegría que passa*, lletra de 'n Russinyol; música de 'n Morera. Plenament confirmadas vegerem las nostras prediccions quan fou estrenada al *Lírich* pel grupo del *Teatre íntim*: «es una obra—diguerem—que pot afrontar sense temor el judici del gros públich». Y 'ns fundavam per dirho en la seva originalitat, en la claretat de la idea que tanca, en son garbós diálech agre-dols, y sobre tot en sas escelents condicions teatrals. L' aparició dels saltimbanquis despertant sobtadament ab sos ecos d' alegre animació á un poble sonso y adormit es un efecte poderós capás de alzar á un públich en massa, compónguino els elements que 'l componguin.

El del *Tívoli* tributá als autors una gran y merescuda ovació.

Aixís es el teatro, y aixís será sempre. Els éxits se troban molts cops sense buscarlos. En cambi 'ls fracassos surgeixen, quan mes esforços se efectuan per evitarlos.

Aquí está per confirmarho la segona obra que 's posá en escena: *Les caramelles*, lletra del Iglesias, música del mateix Morera.

Es aquesta producció un drama de sanch, pero mal preparat, mal urdit, que no convens, ni pot convéncer. ab sas escenas llarguíssimas y cansoneras, ab la séva acció mal conduhida, y sobre tot ab aquell desenllás violent, que consisteix ab un cop de ganivet tan inmerescut com mal donat.

Aquell crim perpetrat per un bon xicot no está dintre

EL NOU PRESIDENT DEL FOMENT

Pero... ja veurán vostés com no fomentará res.

AB MANTEU, AB RUS Ó AB CAPA, AL HIVERN TOTHOM SE TAPA

del ambient de l'obra. No hi van tampoch els coristas catalans á cantar las caramellas ab el ganivet á la butxaca.

Tots els esforços del músich s'estrellan en las malas condicions del llibre. En Morera ha compost un coro á veus solas que recorda 'ls de 'n Clavé, sense igualarlos de bon tros: ha compost, además, un duo de forma wagneriana completament equivocad. No: no poden, no deuen cantar de aquell modo, las pagesetas de mantellina y 'ls fadrins de poble, enganya-noyas. En Wagner escriu las sevas concepcions elevadas pels

héroes de la mitología germánica.

Si en Morera s'ha proposat demostrarnos que sabia compondre á la manera moderna, ha conseguit el seu propósit; pero aquesta vegada ha tingut la poca previsió de aplicarlo inoportunament.

L'estreno tercer, si estreno pot dirse'n, fou el de *Colome la gitana*, un sainete del xispejant Vilanova ja conegut com á tal sainete. Pero s'hi han afegit alguns números de música de 'n Lapeyra, y precisament la música es lo que hi sobra.

No basta escriure un duo, quan dos personas arriban, ni un coro quan surt un glop de personatjes; es precis que la situació en que s'hi posa la música, siga ans que tot musical, y en lo sainete de 'n Vilanova de situació realment musical no n'hi cap, ni una.

Lo que hi ha es molta vérbola y agudesas á grapats, posadas en boca de una colla de gitanos, que semblan cassats del natural; pero amanits ab molt pebre y sal á dojo.

El públich casi vá cansarse de riure á forsa de escoltar acudits y frasses graciosas de tots calibres.

Baix bon péu ha nascut, donchs, el *Teatre Lírich catalá*. Sols falta que alguns dels actors que hi prenen part, si es que 's considera que tenen facultats suficients s'afinin una mica, fins á posarse al nivell de 'n Vinyas y algun altre que varen ferse aplaudir ab justicia.

La direcció escénica bastant cuidada.

Y prou per avuy. De las obretas estrenadas posteriorment á la funció inaugural, ne parlarém la senmana próxima.

N. N. N.

CONTRA 'LS TOROS

Acérrim enemich de las corridas per lo que tenen de brutals y bárbaras, y volguent ab empenyo secundar la campanya que contra un espectacle tan imbécil fá ab ardidesa y fé nostre amich Avila, vaig proposarme aná 'l passat diumenje al *Principal* á pendre la paraula per exposar lo que en el meu concepte, com á solucions prácticas convindría exigir dels poders públichs y de l' acció privada.

La son me va enganyar y eran las
quant els llensols deixava, [tretze
pro no vull que al estómach se 'm
[pudreixin
plans tan plens d'eficacia,
y fent bona tribuna de LA ESQUELLA
faig ús de la paraula.

CIUTADANS:

Partidari de que sigui la regeneració de nostra patria una cosa ben séria, sana y fonda y no una cosa nyonya y de camama

prenc part en l'acte aquest, de trascendencia pel pervenir d'Espanya.

Crech, igual que vosaltres, qu' es estúpida l'afició que á las banyas tenen pobres y richs, tontos y sábis, homes y donas, avis y quitxallas; y penso que per fer distreure al poble d'aquesta afició bárbara havém de comensar de un modo enérgich suprimint sens tardansa tot quant puga portarli á la memoria el salvatge espectacle de toros fets pilota caballs esborancats y homes enlayre.

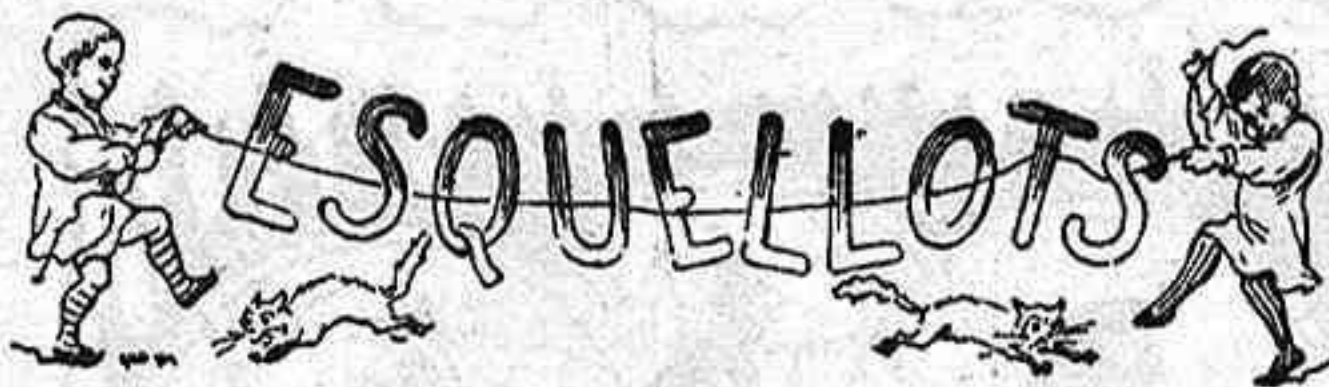
Proposo, donchs, qu' en totas las iglesias suprimeixin *las picas*; qu' en las cartas no hi hagi mes que bastos, copas y oros pro ni sombra d' *espasas*; que no s' *arrastri* al tuti, ni al tresillo, ni á la manilla, solo ó barrotada; que 's demani á Sant Lluch que prescindeixi d'aquell *toro* tan lleig que l'acompanya y si vol de tots modos criar bestia perque anyora al banyut, que 'n busqui un altre que poch ó molt s'hi sembli com, per exemple, un ánech; que á Madrit del carrer de la *Montera* ne diguin el carrer de la *Montara*, y si aquest no 'ls va bé, de la *Montura*; que 's fassin recullir *capots* y *capas*; que no 's parli d' *arenas*, ni *barreras*, ni del mercat se 'n deixi dir *la plassa*; que 's mani fé un nou tallament de *quias* pitjor que 'l que va fer Carlos d' Espanya; que ni parlant se tirin *banderillas*; que 'ls *pases* d' *arrossaire* siguin declarats nuls y els que 'n tenían que 's gratin la butxaca;

y per fi, que ni en broma ni de sério se parli més de *mansos* y de *mansas*, de *picadors*, de *monos* y de *cumas*, de *peons*, de *maestros* y de *banyas*.

Si aixís se fá, d'aquí quatre ó cinch días ó quatre ó mil senmanas, ningú 's recordará de que existiren *Patitas* y *Patatas*, y si algú, per etzar, parla de toros la gent quedarà en Babía com si parlés de cosas d'aquella época de María Castanya.

Y ja he dit, caballers; que mes hi diga
aquell que mes hi sápig.

JEPH DE JESPU.

Es molt curiós llegir aquests días *La Garsa* y 'l *Brusi* disputarse encarnissadament sobre quín dels dos vá ocasionar disgustos mes grossos al difunt bisbe Morgades.

Aquesta batussa damunt de la fossa de un cadáver, apenas closa, es de lo mes original que pugui may imaginarse.

Creguin que n' hi ha per llogarhi cadiras.

Y cadiras del cor de la Catedral.

* * *

¡Y al cap de 'vall per no posar en clar la qüestió, ja que l' únich que podria adjudicar el triomf, avuy ja no parla!

Pero, calla: ara hi atino: tenen un medi molt senzill pera surtir de duptes. No han de fer més que acudir á qualsevol cenácul d' esperitistas, evocar l' anima del difunt bisbe, y qu' ella ho digui:

—¿Quí li ha donat mes disgustos, Sr. Morgades: el *Brusi* ó *la Garsa*?

L' enterro del divendres vá ser un acte molt ben organiat.

Al davant els pobres; á darrera 'ls ríchs, y 'l fére-tre entre mitj separant á las dos classes socials.

Pero entre 'ls pobres que formavan la vanguardia, y als quals se 'ls vá pagar á duro per barba-l' assistencia al acte, n' hi havia alguns, que pel trajo que vestían, tot ho semblavan menos pobres.

Un ciudadá que contemplava l' enterro, explicá aquesta extranyesa dihent:

—Es que á Barcelona, per haverhi de tot, hi ha pobres económichs y pobres *de luxo*.

* * *

A la Catedral, després del ofici, á penas pujá á la trona el Canonje Vilarrasa y digué las primeras paraulas del sermó en castellá, 'ls hi faltá temps als coristas del *Orfeo*, per agafar la *Senyera* y tocar pipa.

Algú calificá aquesta retirada d' acte de grossera intransigencia... Algú altre la tatxá d' espifiada, dihent:

—L' *Orfeo* canta molt bé; pero quan se surt de las solfas, *desafina*.

Mes jo crech que fins ara ningú ha donat en el clau.

L' *Orfeo* vá retirarse, per la mateixa rahó que tots els músichs de iglesia, tant bon punt el predicador puja á la trona, surten á fumar el cigarrillo. No hi ha exemple de un sol músich que haja tingut paciencia per escoltar un sermó.

Per lo tant, no hi donguin mes voltas: els coristas del *Orfeo* 's ván retirar no com á catalanistas, sino com á músichs.

* * *

Y la veritat sigui dita: no 's van perdre gran cosa.

Perque 'l sermó del canonje Vilarrasa, segóns opinió unánime dels que van sentirlo, sigué un modelo de llochs comuns, un exemple de incorrecció gramatical, una perorata mal concebuda, pitjor estudiada y exempta per complet de emoció.

A n' algú li semblá recordar frasses y períodos

enters vertits pel mateix predicador en las exequias fúnebres del bisbe Catalá.

Ab motiu de lo qual, si algún día 's crea en el Capítul Catedral, la dignitat de *Canonje-fonógrafo*, destinada sols á fer l' elogi fúnebre dels bisbes que 's vajan morint, ningú ab millor dret podrá desempenyarla que 'l Doctor Vilarrasa, que ja té dintre del cos el cilindro impresionat, y no ha de fer mes que donar voltas al cilindro perque 'l sermó qu' en tals casos se necessita surti tot sol.

El *meeting* anti-taurómach, celebrat diumenje al Principal doná lloch á una serie d' escenas animadas.

L' opinió de la majoria dels presents, á jutjar per algunas interrupcions molt significativas, no anava sols contra 'ls toros, sino també contra 'ls reaccionaris que si bé 's mira, son uns toros de molt cuidado.

A la terminació del *meeting* se repartían per un torero unas fullas contra 'ls propósitos dels organiadors del acte. Per cert que las tals fullas estavan escrites en vers. sens dupte per demostrar que 'ls del art, ab el mateix brillo torejan á un banyut que á la poesia castellana.

Aquests días publicavan 'els periódichs l' anunci de una empresa que porta 'l títul de «*Sociedad anónima para la explotación de la GOMA VIRGEN VEGETAL.*»

¿Qué será aixó?

Perque de *goma* á Barcelona n' hi ha molta; pero no es *verge*.

Ni molt menos *vegetal*.

La *goma* de Barcelona es essencialment *animal*.

L' endemá del enterro del bisbe, una pobra dona, informada malament, acut al pati del Palau episcopal, en demanda de la pesseta que li han dit que repartían allí, á tots els pobres que 's presentessin.

Un municipal li diu ab mals modos, que no hi ha tal pesseta, ni tal haca, ni tal barraca.

Insisteix la pobre y 'l municipal li venta la gran bofetada del sigle.

* * *

Precisa pendre nota de aquest acte de heroísmo, y no duptin que podrá servir per una resolució molt trascendental.

Grans dificultats ofereix, segons diuen, la provisió de la mitra vacant á conseqüencia de la defunció del bisbe Morgades. Se parla del cardenal Cassanyas, del cardenal Vives, del bisbe de Lleyda, del bisbe de Jaén, del bisbe de Sió, del Pare Panadero, etc., etc., etc. Pero tots tenen els seus pels, tots presentan el seus punts flachs.

Per lo tant jo proposo que cap d' ells siga l' agraciad.

Y dat que si l' Arcalde fa lo que deu, 'l municipal de la bofetada va á quedarse sense empleo, opino que ningú millor qu' ell pot ocupar la vacant.

Per bisbe no li falta res, desde que ha demostrat que sab *confirmar* als pobres.

De un periódich catalanista:

«Un dels trens de la Companyia de Madrid Zaragoza y Alacant, va *enrotllar* á un home que morí al acte.»

Aquí tenen uns trens qu' *enrotllan* als homes com si fossen neulas.

Valdria la pena de saber si l' home *enrotllat* portava *lhuytana* ó bigoti y *pereta*.

Perque no podrá estar bé escriure en castellá; pero traduhirlo aixís, del *mismo pedazo* (del mateix tros) trobo qu' está cent vegadas pitjor.

Son molts els tenedors de bitllets premiats en el sorteig del 22 de desembre del últim any del sigle

INDIRECTA

(Dibuix de F. S. COVISA)

—No, noy, no; si vols alguna cosa, primer vina á parlar ab els meus *papás*.

¡NO S' HO SABEN ACABAR!

—¿A quánt venen els badochs?

—¡Tan delit que demostraval
—¡Tan bó qu' era per fé 'l bè!
—¡Y es mort, es mort, sí, senyoras!
—¡Oh! ¡Y 'l temps que ho deurá sé!

Molt empenyadas sigueren las eleccions de la Junta de la Cámara de Comers, sortint triomfant la candidatura en que hi figurava com á president el senyor Sallars, apoyada per diversos elements, entre 'ls quals s' hi contavan els polítichs més caracterizats del torn pacífich.

A pesar de lo qual, sortí la *Garsa*, tota contenta y dihent:

—Hem guanyat nosaltres: la victoria es nostra.

Ayay, y la candidatura del senyor Güell, que tingué un número insignificant de sufragis, no era una candidatura catalanista?

Tot lo que vulguin; pero las *garsas* son aixís: se 'n emportan tot lo que veuhen, tot lo que troban mal desat, principalment si es de valor.

¡Ah, quín acert va tenir el que va batejar al periódich catalanista ab el títul de *La Garsa*!

passat, que no han pogut encare percibir lo que 'ls correspon, per falta de fondos.

Ara es quan el govern mereix las felicitacions més entusiastas dels enemichs de la lotería.

Perque si després de quedarse ab el trenta tres per cent de las cantitats que s' atravessan y ab l' hù y pico per cent dels premis que s' obtenen, deixa encare de pagar las sorts ab la puntualitat deguda, vegin que més pot fer pera desacreditar la gran *ri-fada*.

—Els Segadors! Els Segadors!—cridavan uns joves en un café.

Veyém corre 'l mosso, y 'ns créyam que tornaría ab el polissón Rovira, quan ab sorpresa, observém que vé destapant una ampolla. Tot seguit vam sapiguer qu' aixó de «Els Segadors» es un nou licor exquisit y excelent tónich-digestiu, fabricació dels senyors Soler y Más de Vilafranca.

Y, al afirmar las sévas virtuts, perque l' hem tastat, dirém que nosaltres, que no tenim res de catalanistas, quan vingui alló de—¿Cantém *Els Segadors*?—no podrém menos de respondre: Au, bevém!

El día del enterro del bisbe, alguns botiguers del carrer de Fernando utilisaren els grans aparadors com á tribunas, causant un efecte extrany veure á tants curiosos darrera dels cristalls, sustituhint als articles que ordinariament s' hi exposan.

Valía la pena d' entrar en qualsevol de aquellas botigas y preguntar:

Crech que l' altre día, al vespre, els coristas de 'n Millet varen rebre la visita del bisbe Carsaladé. Tot seguit per obsequiarlo, 's va organisá un concert *cuan Segadores y todo...* y els balcones ajustadets. Y diu que tant á n' el bisbe van agradá aquellas veus que, agrahit, com á regalo benenehí á tots els presents.

LAS HORAS DE 'N DATO

—¡El senyor s' ha tornat boig! M' ha donat un encárrech per la seva mamá, y ¿sab á quín' hora vol que hi vaji? ¡¡¡A dos quarts de divuyt!!!

EL CURANDERO DE CADASQUAL

(NOTAS ÍNTIMAS D' UN QUE 'S CUIDA DE TOTHOM MENOS D' ELL MATEIX)

VI

La tós.—Sistema de curació inductiva

«Día 17 de Janer (Sant Antoni) (1)—...y véus aquí que, de resultas d' aquell tech de cal *Anquilero*, en el qual varem fer tantas dibauixas jo (2) y els meus companys que m' alaban, se revelá en mí una idea maravillosa. L' últim trago d' aquella mistela ab que van ser remulladas las postras, en comptes d' espessirme 'l cervell me 'l va aygualir, y aixís que fou aclarit se 'm presentá la mes viva, la única realitat de la existencia:

Primerament, jo, (3) fins aquell instant, havia sigut un malalt de cuydado; pero 'ls altres, tots els demés homes, encare estavan mes delicats que jo. *Bueno*, vaig dirme, mal explicat ja es mitj curat. Y com que 'l meu mal no vol soroll, mentres jo aniré fent lo que 'm semblará, (y si no, ¿de qué 'm valera l' alternativa que 'm van dar á Madrid?) descobriré la malaltía dels altres y tots els homes se curarán ab mas herbas, sempre y quan s' avin-

(1) Ey, no ha caygut ningú. (Nota d' en Phardassa.)

(2) El burro vá davant. (Comentari d' en Koffis.)

(3) Primer ell, després ell y sempre ell. (Reflexions d' en Morató.)

¡Ara si que pot ben dirse
que l' Orfeo de 'n Millet
el componen una colla
de *benehits*.

Y s' assegura, ademés, que en el repertori de cançons populars que tenen se n' hi afegirá una que fa aixís, poch mes ó menos:

De genollons—cullía, cullía
De genollons—cullía, cullía... *benediccions*.

Al poeta Grilo li van robar la capa; pero als pochos días el president de l' Audiencia li tornava acompanyada de un B. L. M. en que com á tal president se dolía de los «*pocos respetos que el caco ha tenido para con el genio.*»

¡Geni en Grilo!

¡Ay Sr. President de l' Audiencia de Madrid, quí na mala lletra que faría sa mercé, si en lloch de fallar causas sobre robos de capas, hagués de dictar sentencia sobre ripis més ó menos literaris!

* *

Y per cert que ab la capa será 'l poeta cortesá menos geni que may.

Per alló que diu l' adagi:—«La capa tot ho tapa.»

¿Quí será ara capás de descobrir, dessota del embós el geni de 'n Grilo?

¿No saben la gran novetat?

Se tracta de la cura de un sens fí de malalties entre ellas la neumonía, per medi de la sal.

Un doctor nort-american ha realisat probas diverses, ab resultats magnífichs, fent absorbir als séus clients sal pura en quantitats relativament bastant fortas.

Val la pena, donchs, d' estudiar, y ensajar aquest nou medicament.

guin á combregar ab rodas del Molí de la Galeta... d' en Viñas.

Y, en efecte, per aixó jo, desd' aquell moment, com mes anava per bé mes m' adobava; y per aixó, vosaltres literats y artistas en general; y poetas *lliures* y poetas *que 's respectan*, en particular, havéu continuat siguent, com fins alashoras, una colla d' *alineats* que no anéu en lloch, senzillament perque no héu emprés el camí de curació que jo segueixo... qu' es el camí d' Horta.

El principi nascent, el Nissus del mal hereditari de la vostra rassa artística es la tós. Aquí no n' hi ha més que mitja dotzena qu' estiguin *tots sans* com jo. Passat de 'n Casas, l' Utrillo, en Maragall, en Rusinyol, en Peyo y l' Oliva Bridgman, els demés ja sabem quí na enfermetat pateixen. Es un escriptor? La tós! Es un músich? La tós! Es un pintor? La tós! Es un honrat botiguer que no 's fica ab res d' aixó dels bohemis? La tós!

Veus aquí la vostra malaltía.»

Y aquí acabava la página del *Diari* del curandero de *cadassqual*; de modo que 'l remey no 'l deurá donar fins d' aquí á molt temps, ja qu' aquest es el capítol corresponent al VI y sembla que no parará fins á LLVM.

El remey, donchs, el donarém nosaltres y ara va de sério.

La temperatura actual está de bonas pera produhir catarros que inicián la tós, aquest malehit arrebato de tós tant moles-tós y que tan fàcilment se pot combatre del modo que dirém. En primer lloch pera que 'l catarro desaparegui n' hi ha prou ab procurarse algunas fullas d' *eucaliptus glóbulus* y rosegarne una de tant en tant, empassantse la sustancia.

La tós del acatarrat es ben senzilla de curar, sense medicina. Tan sols ha de tenir cuydado en aspirar ab el nás tan fort com pugui fins á omplir bé 'ls pulmons y expulsar l' ayre poch á poch per la boca.

Deu advertirse qu' aquesta tós ha de ser precisament catarral y aquesta catarral ha de venir d' un encostipat. (No 's creguessin qu' aixó de catarral venía d' aquella cansó que fá: Y en la torre del loro—*Catarral* de Sevilla... y olé!)

Encare que aquí á Espanya no faltará qui digui al metje que ho prescrigui:

—Escolti, Sr. Doctor: la sal que vosté 'm recepta en forma de injeccions subcutáneas, no li sembla que la podria pendre en forma de fregas ab una andalusa ben caya?

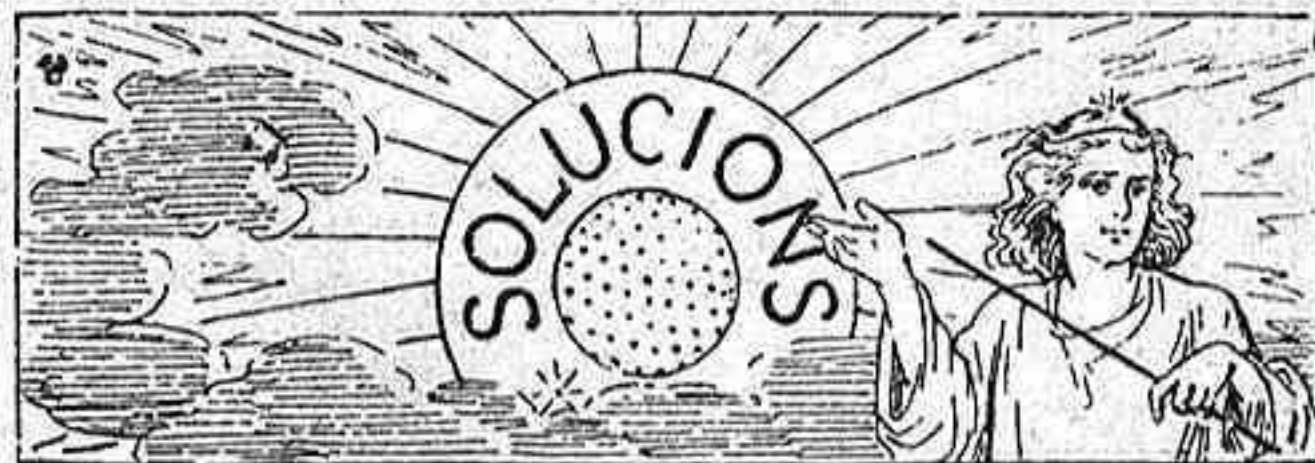
Un jove sense recursos fa lo que fan alguns desesperats: casarse ab una dona vella, pero rica.

Pres el determini y arreglat ja tot pera la boda, cap inconvenient té ja en presentar la que va á ser la seva dona als séus amichs més íntims.

—La méva *futura!*—li diu á un de aquests que no peca may per falta de malicia.

El qual abarcant de una mirada las moltas arrugas que solcan la cara de la núvia, li diu al séu amich, baixet y á cau d' orella:

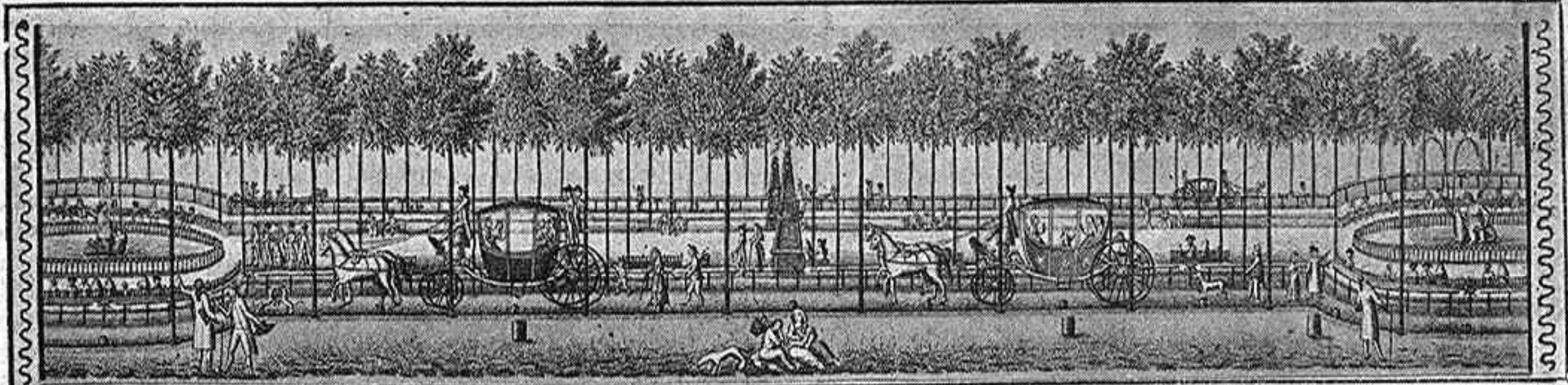
—¿La teva futura ó la teva *passada?*

Á LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª—*En-gi-po-na-ré.*
- 2.ª ID. 2.ª—*Co-lo ma.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*García—Gracia.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*María de los Angeles.*
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Pierola.*
- 6.ª CONVERSA.—*Ricardo.*
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Parentessis.*

BARCELONA — RECORTS DEL SIGLE XIX

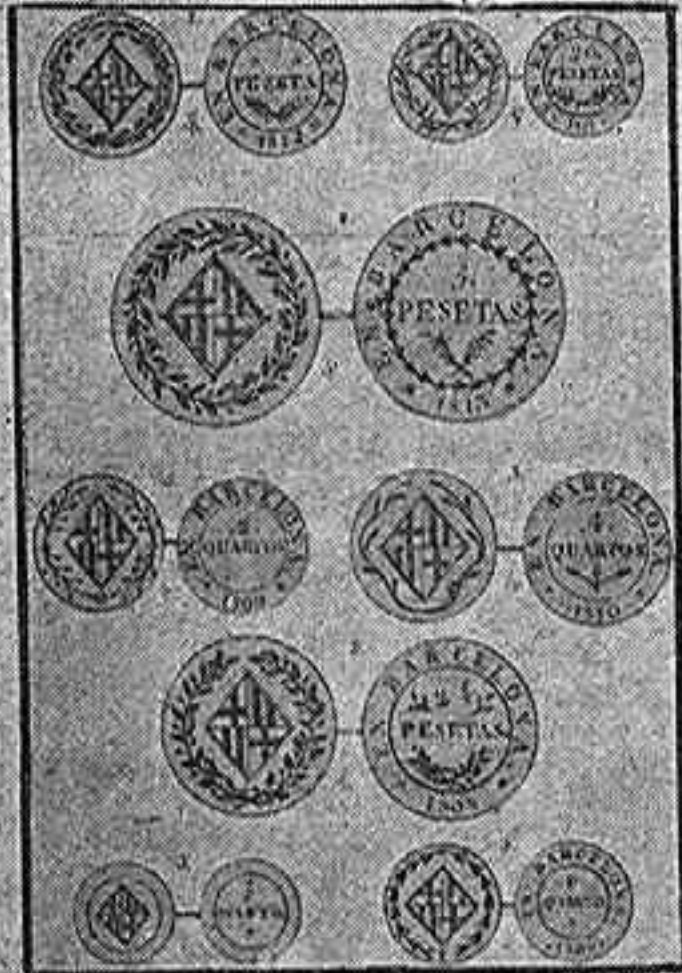
1802.—Fragment del *Passeig Nou*, entre 'ls sortidors de la Nereida y 'l Triton.

(D' una estampa de l' època.)

1806.—En el *Passeig Nou*.—A comens de sigle.

(D' una estampa de l' època.)

Monedas encunyadas á Barcelona durant la dominació francesa.

MONEDA DE L' HISTORIA

Anécdotas, notas, rasgos y acudits

L' any 60, al tornar en Prim de la guerra d' Africa, se feu traure 'l retrato en els tallers de 'n Moliné y Albareda.

Quan tot estava á punt y 'l nostre company Moliné anava á destapar l' objectiu, digué:

—Va!

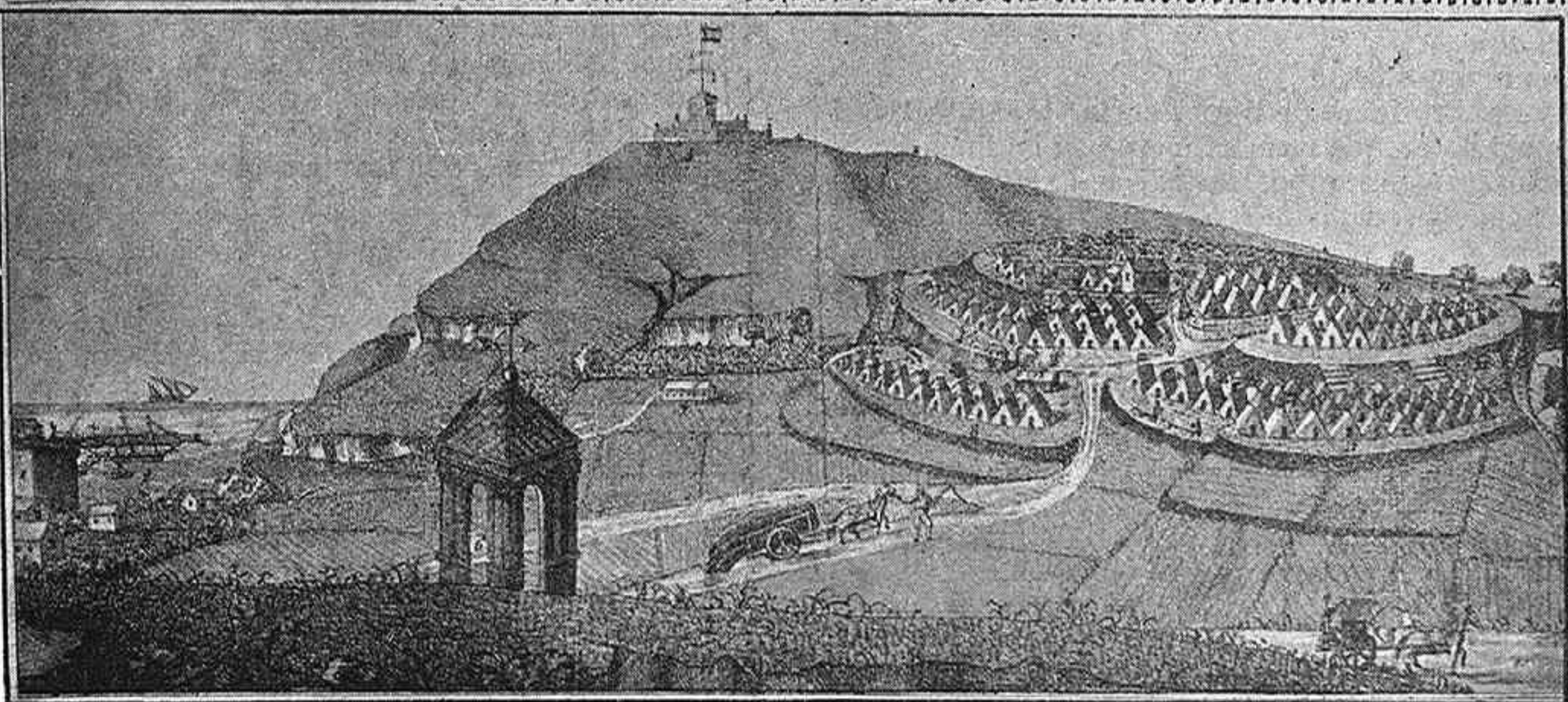
—Vinga!—respongué en Prim, casi sense moure 'ls llabis.

«Patria y llibertat—Bernat Xinxola». Aixís acabaven totas las alocucions que 's donavan al públich, després del triomf de un moviment de milicia, per allá 'l 42, en que ni 'ls mateixos que l' havían realisat sabían á punt fixo perque l' havían fet. Alló de *Patria y llibertat* no comprometía á res.

Y 'l nom *Bernat Xinxola*, que sembla de broma, era 'l del secretari de la junta revolucionaria; un fuster molt honrat, intel·ligent y estimat dels seus convehíns, que va viure fins al any 60.

Un epissodi del any 48.

El doctor Yáñez, un dels poch facultatius de Barcelona qu' en aquella fetxa gastavan carruatje, solía anar á lluirlo cada tarde al *Passeig de Gracia*. Tan poch vigilat estaria 'l *Passeig* en aquells temps, que un día un escamot d' homes s' apoderaren del Doctor, y passantlo desde 'l carruatje á una tartana que portavan previnguda, se l' endugueren cap á la montanya.

1821.—Campament sanitari de la Constitució, establert en la falda Nort de Montjuich, durant l' epidemia de la febre groga. Comprenia 100 barracas capassas pera 10 personas cada una.

(De una litografia de ca 'n Brusi.)

Els autors de aquesta atrevida sorpresa, no eran lladres, ni seqüestradors, sino *matinés* que tenint á un cabecilla malalt de gravetat volgueren ferlo visitar pel doctor Yáñez.

Per cert que 'l susto que rebé 'l bon Doctor no va pahirlo, puig als pochs días de tornar á Barcelona, va morir.

Després de tants generals xapats de déspotas com havia tingut Barcelona, els madurs del any 48, veían ab disgust qu' en Concha sigués un senyor ben educat y tingués la costum de sortir á passeig, vestit de paisá. Deyan que ab aixó desprestigiava 'l *mando*.

Y no obstant, el general prompte 'ls desmentí ab un fet memorable. Havent rebut una exposició qu' estimá impertinent, quan la multitud esperava la resposta, reunida á la Plassa de Sant Jaume, en actitud que no tenia res de tranquilisadora, aparegué 'l general á la balconada, esqueixá la exposició en cent bossíns, tirá 'ls papers al ayre, y poch després atravessava la plassa, sol, sense acompanyament.

La multitud, en lloch de menjar-se'l, va saludarlo ab gran respecte. Perque 'ls rasgos de valor agradan sempre.

—¿Cóm pot ser que aixó puga anar?—li digué en Manant de Vilanova á n' en Baldrich, trobantlo barrejat ab els carlins, quan l' alsament dels *matinés*.—Ara suposeuvos que guanyeu ¿quí 's menja la poma quan hagueu guanyat?

—Aixó ray—va respondre en Bialó—'ns ho farém á cara ó creu.

Al any 69, en Baldrich, se trobava en el Govern militar, quan arribá allí un convoy de presos, detinguts á las Caputxinas, entre 'ls quals hi havia casi tota la comissió, que, autorizada pel Capitá general, havia anat la nit avants á veure si podia fer retirar als insurrectes de las barricadas.

Presidia la comissió, en Gonzalo Serrallera, diputat per Barcelona, y que com á tal era inviolable.

Al veure á n' en Baldrich, s' hi dirigí amantent, ab lo propósit de interessarlo per la seva llibertat.

—Hola, hola ¿ya os han *coquido*?—digué en Bialó tant bon punt se 'ls veié al davant.—Id, id, ahora á hacer la propaganda.

Alguns días després sortia á operacions con-

tra las partidas republicanas de la provincia de Tarragona, y á un pagés que anava de camí li preguntá:

—¿Has vist á la partida?

—Sí, senyor: á tal poble era fá dos horas.

—¿Y que diuhen?

—¡Que vol que diguin!—respongué 'l pagés.—Lo mateix que deya vosté, fá dos anys quan las columnas l' empaytavan.

Desde un balcó de la casa de la vila de Vilanova y Geltrú, en Baldrich pronunciá un discurs dels seus, en mal castellá dihent entre otras cosas:

—Todos la *caremos* la *libertat*. No hay mas *diferencia* sino que *vosotros* los republicanos la *caréis* á canas y nosotros los *monarcas*, solo la *caremos* dar á *pams*.

Per allá 'l 49 y 'l 50 esdevingué lo més fort y enconat de las bregas entre Liceístas y Cruzados. La gent nova era partidaria del Liceo; la vella seguía sentho del Teatro de la Santa Creu.

Al posarse en el Gran Teatro l' obra titulada *Una aventura di Scaramuccia*, un de quals quadros repre-

UN BANDO CURIÓS.—(Fac-simil)

DON RAFAEL DE VELARDE Y NAVIA,

Coronel de los Reales Ejércitos, Teniente de Rey en propiedad de esta Plaza, y Gobernador Militar y Político interino de la misma y su Distrito.

El uso de Mantas en los hombres introducido de poco tiempo, es ya mas un disfraz que un abrigo para la gente sospechosa, enseñando la experiencia que esta es la que constantemente la lleva sin dexarla algunos ni para entrar en el Santuario, y siendo reparable este porte en una Capital que antes de ahora era solo propio de gentes del campo, y de lugares de corta población ú aldeas, no viéndose aquí este trage sino quando los llamaba algun negocio ó dependencia, y al efecto de remediar este abuso que facilita á los malos eludir la vigilancia del Gobierno dedicada á procurar por todos medios la seguridad y protección individual de los buenos ciudadanos. ORDENO Y MANDO, que desde hoy en adelante Persona alguna sin distincion de clases ni estado pueda ir despues del toque de la primera oracion con Manta por estas calles, plazas y paseos, ni á qualquier hora del dia entrar en ninguna ca-

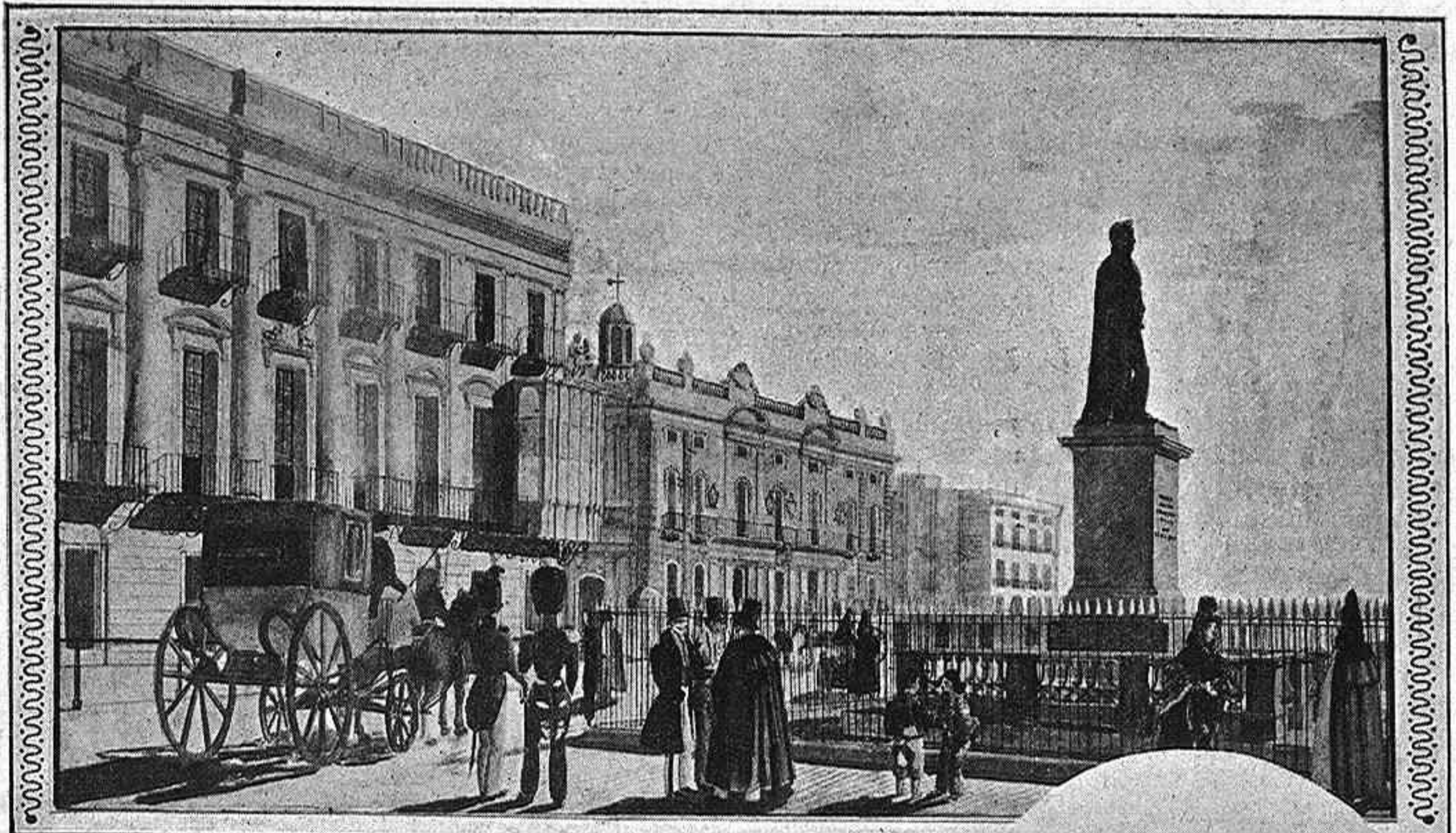
sa de trucos, café, tabernas, figones, ni en otra casa pública, y mucho ménos en los Templos, ni en Santuario alguno baxo la pena que impongo al que se hallare con Manta sea que la lleve puesta á los hombros, en el brazo ó sobaco, de ser arrestado por qualquier Patrulla ó Ministro de Justicia, y conducido inmediatamente á las Reales Carceles en que por el solo hecho la sufrirá por el término de quince dias durante los que se le averiguará la conducta, y segun resultare se le aplicará la pena, y dará el destino que mereciere con arreglo á la Ley: Y para que venga á noticia de todos, y nadie me pueda alegar ignorancia se publicará y fixará este Edicto por los parages públicos y acostumbrados de esta Ciudad y sus Puertas, y aun se pasará por yereda á todos los Pueblos de su Corregimiento. Dado en Barcelona á los veinte y un dias del mes de Febrero del año mil ochocientos y quince.

Rafael Velarde.

Por mandado de S. Señoría
José Ignacio Lluch, Escribano.

Lugar del Sello.

Registrado.

1831.—La Plassa de Palácio ab el monument á Fernando Seté, erigit pel Conde d' Espanya.

senta una funció teatral, se montá sobre l' escenari una reproducció exactíssima del *Principal*. Molts dels comparsas que seyan á las butacas estavan caricaturejats, representant tipos coneguts: un d' ells se posava una barretineta d' estám pera no costiparse. El rellotje colocat sobre l' embocadura del escenari, lo mateix que al *Principal*, anava marxant, y al marcar las onze, tota aquella concurrència de vells xaruchs y rancis, s' aixecava per anarse'n á la nona.

Aquesta burla dels Liceístas contra 'ls seus rivals, va fer riure molt.

El mestre Obiols dirigía las óperas del Liceo á peu dret y ab molta fuga.

—Senyor mestre—li digueren un día—li ha caygut la virolla de la batuta.

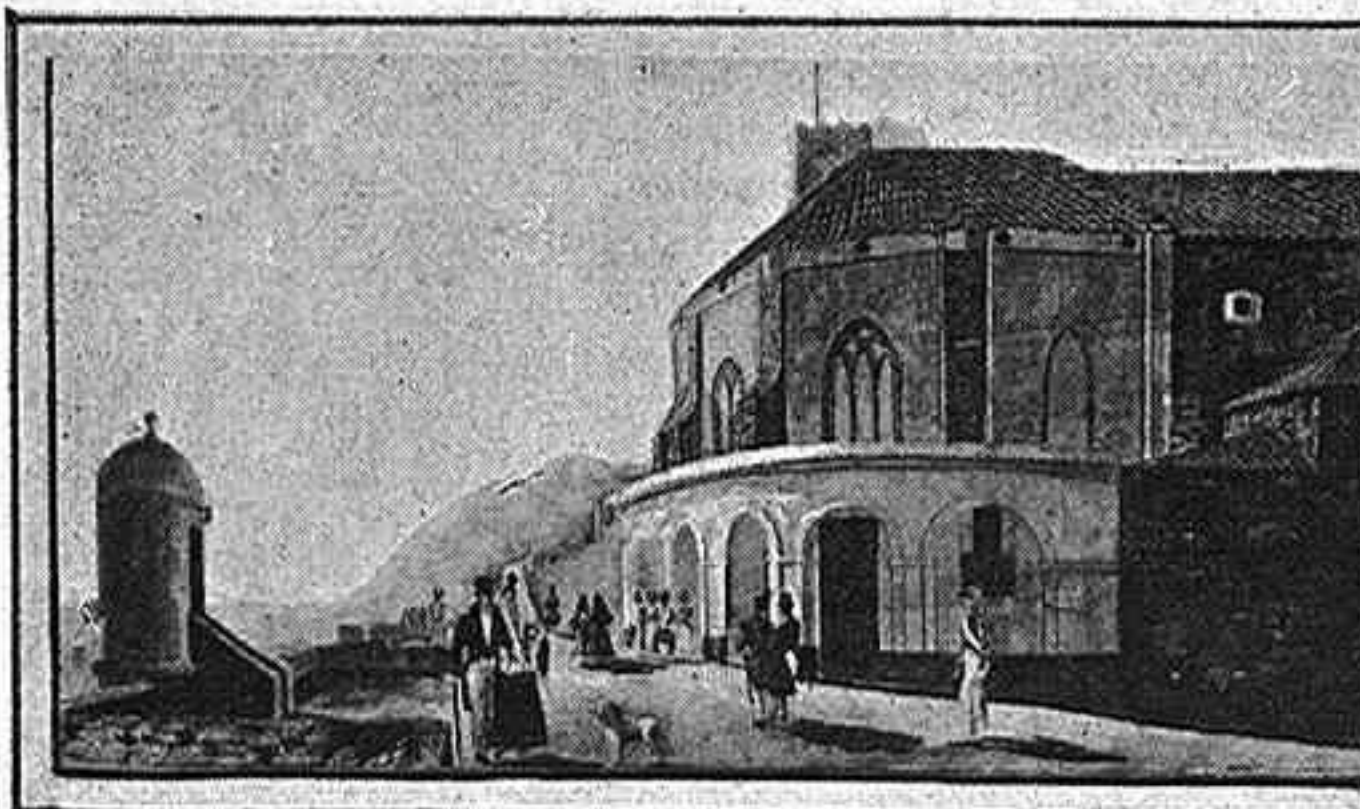
Y 'l mestre sense deixar de brassejar:

—Me 'n f.. de la virolla.

Aquesta dita va pendre carta de naturalesa en el vocabulari de nostras locucions vulgars.

(S' acabarà.)

P. DEL O:

1835.—Abside del convent de Sant Francesch, emplantat en el lloch que avuy ocupa 'l Govern militar.

(D' una litografia de l' época.)

1834.

Voluntaris de Barcelona, de la reyna donya Isabel II.

1834.—Fuseller de la Milicia Nacional de Barcelona.

1834.—Granader dels Voluntaris de donya Isabel II.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8.
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

ANTONI LOPEZ, EDITOR, RAMBLA DEL MITJ, NÚMERO 20, LLIBRERÍA ESPANYOLA, BARCELONA. CORREU: APARTAT NÚMERO 2

LO ROMIATJE DE L' ÀNIMA

PER D. VÍCTOR BALAGUER

Text catalá y versió castellana al final. — Un tomo en 8.º, Ptas. 1.

Victor Balaguer

JORNADAS DE GLORIA

Ó LOS

ESPAÑOLES EN ÁFRICA

Edición ilustrada por Tomás Padró

Un tomo, Ptas. 15.

NOVEDADES

Terracotas, por R. Angel Trayo.	Ptas. 2
Quintín Trastienda, por S. Gomila.	» 0'60
Crónicas, por J. Dicenta.	» 2
Los aldeanos, por H. Balzac.	» 1
Entre naranjos, por V. Blasco Ibáñez.. . . .	» 3

MEMORIAS DE UN LIBERAL

FERNANDO EL DESEADO

Un tomo en 4.º, ilustrado por *Eusebio Planas*. Ptas. 12.

MANUAL POPULAR DE HIGIENE

Por la Junta imperial de Sanidad de Alemania

Un tomo en 8.º, Ptas. 3.

Edición de lujo, Ptas. 7.

SERVICIO DE CARRUAJES

EN COMBINACIÓN
con todos los ferrocarriles de España

PARA 1901

Precio 0'50 pesetas.

La próxima senmana sortirá

IDILIS

LLIBRE PRIMER

PER

Apeles Mestres

En prempsa

IDILIS

LLIBRE SEGÓN

(Inédits)

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral per certifiat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

LA NEU

—A mitjos de Juliol hauria de caure aixó, ¿veritat?